

FORM 2 TERM 3 APRIL 2022

KISWAHILI

Insha ya kiuamilifu. (alama 20)

1. Hali ya usalama imekuwa ikizorota katika lokesheni yako.

Andika barua kwa chifu wa eneo lenu ukionyesha visa vya ukosefu wa usalama na upendekeze njia za kukabiliana na hali hiyo.

2.UFAHAMU(AL.15)

Soma taarifa ifuatayo kisha ujibu maswali

Aibu kubwa ya taifa kushindwa kukabiliana na tatizo sugu la ajali za barabarani bado inaendelea. Wahusika katika sekta ya uchukuzi na mawasiliano licha ya matumizi ya vidhibiti mwendo na kanda za usalama. Ajali za barabarani zinaangamiza idadi kubwa ya watu kila mwaka, wakiwemo viongozi na watu mashuhuri.

Miongoni mwa sababu ambazo zinaleta maafa barabarani ni pamoja na uendeshaji kasi kupita inavyotakikana, yaani kukiuka masharti yaliyowekwa na wizara ya uchukuzi na mawasiliano. Madereva wengi hung'oa vithibiti mwendo vilivyowekwa hawarekebishi mikanda ya usalama, wala hawa peleki magari yao kwa ukaguzi mara kwa mara kama inavyopaswa kutekeleza kanuni zilizowekwa kwa hivyo hutegemea hongo kuwa barabarani. Fauka ya hao, madereva wa malori na matrela mara nyingi huendesha magari hayo wakiwa walevi. Dawa za kulevya kama vile miraa na bangi, hutumiwa sana na watu hawa, na matokeo yake huwa ajali mbaya.

Hata hivyo, lawama haiwezi kuelekezewa madereva pekee. Ukiangazia barabara nchini utapata kuwa barabara nchini Kenya haziko katika hali nzuri . Zile za lami zimekuwa na mashimo makubwa ambapo mvua ikinyesha hufanya vidimbi mithili ya machimbo ya madini yaliyojaa maji baada ya kuachwa wazi. Na zile barabara zisizokuwa za lami zimeharibika kiasi kwamba ni vigumu kuzitofautisha na njia za ng'ombe kwenye maeneo kame.Kinachohitajika ni serikali kuzifanyia ukarabati ili kuzirudisha katika kiwango ambacho zitaweza kufaa tena.

Wananchi pia inafaa waelimishwe ili wasikubali kuingia kwenye magari ambayo tayari yamejaa kupita kiasi. Hili litawasaidia wananchi wenyewe kudumisha usalama wao

barabarani. Pia inafaa watambue ya kwamba wana jukumu la kuwaarifu walinda usalama endapo dereva anaendesha kwa kasi sana kuliko ile ya kilomita 80 kwa saa iliyokubaliwa.

Inafahamika kuwa maafisa wa usalama ndio wafisadi zaidi, hivyo basi huchangia katika kuongeza idadi ya vifo barabarani. Katika vita dhidi ya ufasadi na ajali za barabarani, ni mwananchi mwenyewe ambaye anawezesha kukomesha hali hii. Kwa mfano, afisa wa usalama akipatikana akichukua hongo, yeye pamoja na yule aliyetoa hongo wapelekwe kwenye vituo vya kukabiliana na ufasadi na wachukuliwe hatua kali, matatizo haya yataisha.

Lakini kabla kufika hapo, ni muhimu kumhamasisha mwananchi kuhusu haki zake na namna ya kukabiliana na suala hili la ufasadi. Hali hii inatuonyesha kwamba mipango maalum inapaswa kufanywa na serikali ili kuwaelimisha wananchi kama hatua ya kwanza ya kukabiliana na ufasadi hatimaye izilainishe sekta zote wala si ya uchukuzi na mawasiliano pekee.

Maswali

(a) Mbali na ajali za barabarani, taja, tatizo lingine sugu ambalo linakumba nchi ya Kenya (al.1)

.....
.....

(b) Ajali za barabarani zinasababishwa na nini? (al.4)

.....
.....
.....
.....

(c) Mwandishi anapendekeza hatua zipi zichukuliwe na serikali ili suluhisho la kudumu lipatikane? (al.2)

.....
.....
.....

(d) Taja hatua ambazo serikali imechukua ili kuimarisha uchukuzi (al.3)

.....
.....
.....
.....
.....

(e) Ni kitu gani ambacho kinaonyesha kuwa serikali imeshindwa kukabiliana na ajali barabarani? (al.2)

.....
.....

(f) Eleza maana ya maneno haya:- (al.3)

(i) Tatizo sugu.

.....

(ii) Vithibiti mwendo.

.....

(iii) Machimbo.

.....

(iv) Ukarabati.

.....

(v) Hongo.

.....

(vi) Kuhamasisha..

.....

3. Matumizi ya lugha (alama 40)

(a) Jaza mapengo:-

Kutenda	Kutendesha	
(i) Chota		(ala 1)

(ii) Lewa		(ala 1)

(b) Taja sauti moja ya; (ala 1)

(i) King'ong'o
.....

(ii) Kiyeyusho (al.1)

.....

(c) Tumia neno “shujaa” katika sentensi kama:- (al. 1)

(i) Kivumishi
.....

(ii) Kielezi... (al. 1)

.....

(d) Tambua vitenzi katika sentensi hii kwa kuvipigia mistari:- (al. 2)

Sisi tulikwisha kutambua alikuwa na nia mbaya. Yeye ndiye mwizi

.....

(e) Andika wingi wa sentensi hii katika hali ya ukubwa:- (al. 2)

Kichinjio hiki kilikarabatiwa kwa pesa nyingi

.....

.....

(f) Eleza maana mbili ya sentensi ifuatayo (al.2)

Wanafunzi waliwaaandikia barua

.....
.....

(g) **Jaza neno ambalo ni kinyume cha lile lililopigwa mstari katika sentensi:-** (al.2)

(i) Vile vitu **ulivyovichanganya** itakubidi

(ii) Bomba hili **limeziba** mwite fundi aweze

(h) **Uganisha sentensi hii kwa kutumia 'O' rejeshi :-** (al. 1)

Wavu umekatika. Wavu ni wao

.....

(i)) **Eleza maana ya :-** (al. 2)

(i) Kiimbo:..

.....
.....

(ii) Shadda...

.....
.....

(j) **Yakinisha sentensi hii:** (al. 2)

Sijafahamu kwa nini hawamkaribishi mpwa wao.

.....
.....

(k) **Andika katika usemi halisi:-** (al. 2)

Mama aliwahimiza warudi siku hiyo la sivyo wangekosa tuzo

.....
.....

(l) **Akifisha sentensi ifuatayo:-** (al.3)

Sijaona kitabu kizuri kama mayai waziri wa maradhi, utaniazima siku ngapi bashiri alimwuliza rita

.....
.....
.....
.....

(m) **Changanua kwa njia ya mishale.** (al. 4)

Mama anapika na baba akisoma gazeti

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(n)) **Panga nomino hizi katika ngeli mwafaka** (al. 2)

(i) Kipofu.....

(ii) Uyoga.....

(o) **Tambulisha kundi nomino na kundi tenzi ktika sentensi** (al.2)

Wanafunzi watundu wanacheza darasani

.....
.....
.....

(p) **Pambanua viambishi mbalimbali katika sentensi ifuatayo** (al. 3)

Waliwapendezea

.....
.....
.....
.....

.....
.....

(q) Eleza maana ya misemo:-

(ala. 2)

(i) Fuga mtu –

.....

(ii) Kuwa na faragha –

.....

(r) Chai hiyo iliwavutia watalii (Anza : Watalii.....)

(al. 2)

.....
.....
.....

4)Isimu Jamii

(al.10)

a) Lugha ya kiswahili inakabiliwa na matatizo mengi sana. Yataje na kuyaeleza.

.....
.....
.....
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5) USHAIRI(ALAMA 15)

Soma shairi lifuatalo kisha ujibu maswali yanayofuata

- 1. Yawile matononofu majani, hali yoyote iwavyo
 Yefura ukamilifu majani, yalikiota vilivyo
 Pamoja yalimakifu majani, kwa jinsi mambo yendayo
 Fahali kayatilifu majani, ndivyo igeuke sivyo

Wanapowana fahali ziumiazo n' nyasi

2. Ingawa yali dhaifu majani, pamoja yalishikana

Ama katika wakifu majani, au kwa kusaidiana

Ndugu yali bainifu majani, tokea zamani sana

Yakapondwa bila hofu majani, fahali walipowana

Wanapowana fahali ziumiazo n'nyasi

3. Pondaponda mepondeka majani, fahali wakivutana

Tena yakatawanyika majani, kwa jambo lisilo kina

Yakabaki kudhiika majani, ndugu wanaofanana

Fahali wanayacheka majani, wala habri hawana

Wanapowana fahali ziumiazo n'nyasi

4. Fahali wanapotaka yakini, hata hutembeleana

Na makoo kadhalika yakini, wanapotoka kuonana

Ndama pia watavuka yakini, ng'ombe ile kulishana

Tena nyasi hazochoka yakini, karibu kazikutana

Wanapowana fahali ziumiazo n' nyasi

5. Si ndaama si ukoka majani, si mbuga si wanda tena

Yamebaki mabaka majani, vipande kuoteana

Kwa machaka hazoshika majani, hayawezi kupachana

Na fahali watimka majani',ngali wakisuguana

Wanapowana fahali ziumiazo n'nyasi

Maswali

(a) Mwandishi ana ujumbe gani katika shairi hili?

(al.1)

.....
.....
.....

.....
(b) Eleza muundo wa shairi hili. (al. 5)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

(c) Mwandishi amefauluje katika kutumia uhuru wa kishairi? (al.3)

.....
.....
.....
.....
.....

(d) Andika ubeti wa pili katika lugha ya nathari (al. 4)

.....
.....
.....
.....

(e) Eleza maana ya msamiati ufuatao kama ulivyotumiwa katika shairi (al. 2)

(ii) Mabaka

(iii) Kupachana